

Перший відомий провідник козаків – нащадок князів Острозьких

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника м. Острога

П'ятсот тридцять років тому – 1 серпня 1492 року – зустрічаємо першу офіційну писемну згадку про українських козаків і їх бойові дії на морі. Правда, у хроніці того ж 1492 року **Мартина Бельського** є повідомлення про успішний похід 1489 року війська польського королевича і майбутнього короля **Яна Альбрехта** на південь проти татар. Хроніст зазначив, що успіхом цієї справи королівське військо має завдячувати провідникам з місцевих козаків, які прекрасно знали подільські степи. Зрозуміло, щоб вільно орієнтуватися в степових просторах, козакам (це слово тюркського походження, що означає вільна людина, страж, шукач пригод тощо) потрібно було там прожити не рік і не два.

Свідчення від 1 серпня 1492 року – вже не літературно-історичний твір, а дипломатичний документ. У цей день відбувся похід козаків під проводом князя **Богдана Глинського** (на той час старости Черкас) у Дніпровський лиман. Під Тягинєю в низов'ях Дніпра козаки взяли на бордаж османську військово-морську галеру, з якої визволили невільників. Наступного року козацький похід в гирлі Дніпра продовжився. Було взято фортецю Очаків – важливий форпост Кримського ханства на материку, здобуто значні грошові трофеї і полон.

У зв'язку з діями князя **Богдана Глинського** кримський хан **Менглі Прей** надіслав скаргу великому князю Литовському **Олександру** (молодшому брату згаданого вище **Яна Альбрехта**). Очолованих **Глинським** нападників хан назвав «козаками черкаськими». Черкасами відтоді стали називати усе українське населення Подніпров'я.

Богдан Глинський, ще знаний

під прізвищем «**Мамай**», належав до відомого українського княжого роду, що своє походження виводив від знаменитого золотоординського военачальника темника **Мамаю**. Дружина цього темника походила від **Чингізхана**. Після загибелі **Мамаю** його нащадки осіли на нашому Лівобережжі, прийняли християнство і зверхність великих князів Литовських. Їх родовим гніздом стало місто **Глинськ** (сучасна **Сумщина**). Онук темника **Мамаю** князь **Іван Олександрович Глинський** був одружений на княжні **Анастасії Данилівні**

Острозькій – дочці першого князя **Острозького** і сестрі преподобного **Федора**. **Богдан Федорович Глинський**, за реконструкцією генеологів, був правнуком цього подружжя. У пам'ять про золотоординського предка і, очевидно, за бурхливе воєнне життя його називали в народі **Мамаєм**. В 1488 – 1495 роках **Богдан**

Глинський-Мамай обіймав посаду великокняжого намісника у **Черкасах**, пізніше у **Путівлі**. Після поразки у битві під **Ведрошем** у 1500 році він разом із своїм родичем князем **Костянтином Івановичем Острозьким** потрапив у московський полон. За однією версією там і помер, за іншою – зміг вирватися з неволі і ще повоювати з османами і кримцями в низов'ях **Дніпра**. Помер десь біля 1509 (1512) року.

Отже перший відомий нам провідник козацьких загонів, був нащадком основоположника династії князів **Острозьких**.

